

Тема 3

Оператори. Дефиниране на оператори в Haskell

Дефиниция и свойства на операторите

Операторите в Haskell са *инфиксни функции*, т.е. такива (двуаргументни) функции, означенията на които се записват между аргументите им, а не преди тях.

По принцип е възможно поредици от прилагания на група оператори да бъдат записани с използване на скоби като например

$$((((4+8)+(7+2))*3)+5)$$

Този запис обаче не е много удобен, затова по принцип употребата на излишни скоби на практика се избягва.

Това е възможно заради наличието на две важни свойства на операторите – техните **приоритет** (сила на свързването, binding power) и **асоциативност**.

Приоритет

Приоритетът е свойство на операторите, което определя реда на изпълнение на поредица от различни оператори.

Например в аритметиката операциите (операторите) умножение и деление имат по-висок приоритет от събирането и изваждането, а степенуването има по-висок приоритет от умножението и делението.

Това означава, че $2+3*4$ е еквивалентно на $(2+(3*4))$, а 2^3*4 е еквивалентно на $((2^3)*4)$.

В Haskell всеки (вграден) оператор има своя **сила на свързването** (binding power) – цяло неотрицателно число (цяло число между 0 и 9), което определя неговия приоритет.

Например умножението (*) има приоритет (сила на свързването) 7, събирането (+) има приоритет 6 и т.н.

Асоциативност

Асоциативността е свойство на операторите, което определя реда на изпълнение на поредица от еднакви оператори.

Например в аритметиката операциите (операторите) събиране и умножение са **асоциативни**, т.е. редът на изпълнение на поредица от събирания и умножения е без значение:

$$(a + b) + c = a + (b + c),$$

т.е. записът $a + b + c$ може да се интерпретира еднозначно;

$$(a * b) * c = a * (b * c),$$

т.е. записът $a * b * c$ може да се интерпретира еднозначно.

Изваждането и делението обаче не са асоциативни, защото

$$(a - b) - c \neq a - (b - c) \quad \text{и}$$
$$(a / b) / c \neq a / (b / c)$$

В Haskell повечето (но не всички) оператори се характеризират или като **ляво асоциативни**, или като **дясно асоциативни**.

Ако един оператор е ляво асоциативен, то всяка поредица от последователни обръщения към него се интерпретира като заградена със скоби от ляво.

Ако един оператор е дясно асоциативен, то всяка поредица от последователни обръщения към него се интерпретира като заградена със скоби от дясно.

Например, изваждането и делението са ляво асоциативни, т.е.
 $a - b - c$ се интерпретира като $(a - b) - c$ и
 $a / b / c$ се интерпретира като $(a / b) / c$.

Обратно, степенуването е дясно асоциативно, т.е.
 $a ^ b ^ c$ се интерпретира като $a ^ (b ^ c)$.

Забележка 1. Най-висок приоритет в Haskell има прилагането на функции, което стандартно се записва в префиксна форма:

$f\ v_1\ v_2\ \dots\ v_n$.

Това в частност означава, че записът **$f\ n+1$** се интерпретира като **$(f\ n) + 1$** .

Забележка 2. Знакът “-“ е означение едновременно на инфиксен и префиксен оператор, затова възниква опасност от колизия при използването му в случаи от типа на **$f\ -12$** . Този конкретен израз се интерпретира като означение на разликата (изваждането) $f-12$, а не като прилагане на f към числото -12 .

Дефиниране на оператори

Haskell позволява на потребителя да дефинира нови оператори по същия начин, както се извършва дефинирането на функции.

Имената на операторите могат да включват ASCII символите
! # \$ % & * + . / < > ? \ ^ | : - ~

Името на оператор не може да започва с двоеточие.

Например дефиницията на оператора &&& като функция за намиране на минималното от две цели числа може да изглежда по следния начин:

```
(&&&) :: Int -> Int -> Int
x &&& y
  | x > y      = y
  | otherwise = x
```

Приоритетът и асоциативността на един оператор, дефиниран от потребителя, могат да бъдат специфицирани явно, например:

infixl 7 &&& означава, че операторът &&& има лява асоциативност и приоритет 7;

infixr 6 ^^ означава, че операторът ^^ има дясна асоциативност и приоритет 6.

Генерични функции. Полиморфизъм

Много от вградените функции в Haskell са **полиморфни** или **генерични**, т.е. действат върху аргументи от различни типове.

„Полиморфизъм“ буквално означава „наличие на много форми“. **Една функция е полиморфна, когато има много типове.**

Такива са например голяма част от функциите за работа със списъци.

Пример

Функцията `length` връща като резултат дължината (броя на елементите) на даден списък, независимо от типа на неговите елементи.

Следователно може да се запише:

`length :: [Bool] -> Int`

`length :: [Int] -> Int`

`length :: [[Char]] -> Int`

и т.н.

Обобщеният запис, който капсулира (encapsulates) горните, е
 $\text{length} :: [a] \rightarrow \text{Int}$

Тук ***a*** е ***променлива на тип*** (типова променлива, type variable), т.е. променлива, която означава произволен тип.

Типовете от вида на $[\text{Bool}] \rightarrow \text{Int}$, $[\text{Int}] \rightarrow \text{Int}$, $[[\text{Int}]] \rightarrow \text{Int}$ и т. н. са ***екземпляри*** на типа $[a] \rightarrow \text{Int}$.

Забележка. Променливата ***a*** в записа по-горе може да означава произволен тип, но всички нейни включвания в дадена дефиниция означават един и същ тип.

Някои функции за работа със списъци, реализирани в Prelude.hs:

:	<code>a -> [a] -> [a]</code>	Add a single element to the front of a list. <code>1:[2,3] => [1,2,3]</code>
++	<code>[a] -> [a] -> [a]</code>	Join two lists together. <code>"ab"++"cde" => "abcde"</code>
!!	<code>[a] -> Int -> a</code>	<code>xs!!n</code> returns the <code>n</code> th element of <code>xs</code> , starting at the beginning and counting from 0. <code>[14,7,3]!!1 => 7</code>
concat	<code>[[a]] -> [a]</code>	Concatenate a list of lists into a single list. <code>concat [[2,3],[],[4]] => [2,3,4]</code>
length	<code>[a] -> Int</code>	The length of the list. <code>length "word" => 4</code>

head	[a] -> a	The first element of the list. head "word" => 'w'
last	[a] -> a	The last element of the list. last "word" => 'd'
tail	[a] -> [a]	All but the first element of the list. tail "word" => "ord"
init	[a] -> [a]	All but the last element of the list. init "word" => "wor"
replicate	Int -> a -> [a]	Make a list of n copies of the item. replicate 3 'c' => "ccc"
take	Int -> [a] -> [a]	Take n elements from the front of a list. take 3 "Peccary" => "Pec"

drop	Int -> [a] -> [a]	Drop n elements from the front of a list. drop 3 "Peccary" => "cary"
splitAt	Int->[a]->([a],[a])	Split a list at a given position. splitAt 3 "Peccary" => ("Pec","cary")
reverse	[a] -> [a]	Reverse the order of the elements. reverse [1,2,3] => [3,2,1]
zip	[a]->[b]->[(a,b)]	Take a pair of lists into a list of pairs. zip [1,2] [3,4,5] => [(1,3),(2,4)]

unzip	<code>[(a,b)] -> ([a],[b])</code>	Take a list of pairs into a pair of lists. <code>unzip [(1,5),(2,6)] => ([1,2],[5,6])</code>
and	<code>[Bool] -> Bool</code>	The conjunction of a list of Booleans. <code>and [True,False] => False</code>
or	<code>[Bool] -> Bool</code>	The disjunction of a list of Booleans. <code>or [True,False] => True</code>
sum	<code>[Int] -> Int</code> <code>[Float] -> Float</code>	The sum of a numeric list. <code>sum [2,3,4] => 9</code>
product	<code>[Int] -> Int</code> <code>[Float] -> Float</code>	The product of a numeric list. <code>product [0.1,0.4 .. 1] => 0.028</code>